

זהורית, שלא תהא נקשרת על פתח האולם אלא חציו בסלע וחציו בין קרניו של שעיר המשתלח. מבואר בגמרא שכל התקנות תיקן לאחר החורבן, באותן ארבעים שנה אחרונות של חייו שבהן לימד והורה לאחרים. מלבד תקנת לשון של זהורית לדברי רנב"י שהיתה קודם ארבעים שנה לחורבן, בתקופה בה היה תלמיד, ואמר דבר המסתבר לפני רבו וקבעו רבו בשמו.

דף לב

- מט. א. סדר ברכות ותקיעות בתפילת המוספין של ראש השנה, כיצד?
ב. כמה מלכיות זכרונות ושופרות צריך לומר בברכות, ומאלו מקראות?
ג. מי הוא המקרא את ההלל בימים שקוראים בהם ההלל, ומי הוא המתקיע בראש השנה – העובר לפני התיבה שחרית או העובר למוסף?
א. סדר ברכות; אומר אבות וגבורות וקדושת השם וכולל מלכיות עמהן – ואינו תוקע, קדושת היום – ותוקע, זכרונות – ותוקע, שופרות – ותוקע. דברי רבי יוחנן בן נורי (וכן נהג למעשה רבי יוחנן בן ברוקא, ואמר לו רשב"ג: לא היו נוהגים כן ביבנה).
רבי עקיבא אומר: אבות, גבורות, קדושת השם, וכולל מלכיות עם קדושת היום – ותוקע, זכרונות – ותוקע, שופרות – ותוקע (וכן דעת רבי, לומר קדושת היום עם המלכיות).
רבן שמעון בן גמליאל אומר: קדושת היום אומרה עם הזכרונות (מה מצינו בכל מקום באמצע התפילה, אף כאן באמצע).

סמכו חכמים ברכות אלו על הכתובים; אבות וגבורות וקדושת השם – הבו לה' בני אלים, הבו לה' כבוד ועז, הבו לה' כבוד שמו השתחוו לה' בהדרת קדש;
מלכיות – אני ה' אלקיכם... ובחדש השביעי. [לדברי רבי יוסי ברבי יהודה למדים בבנין אב מזהו לכס לזכרון לפני אלקיכם... אני ה' אלקיכם שכל מקום שנאמר בו זכרונות יהיו מלכיות עמהן].
קדושת היום זכרונות ושופרות – שבתון זכרון תרועה מקרא קדש.

ב. אין פוחתים מעשרה אזכרות של מלכיות, מעשרה זכרונות ומעשרה שופרות. [כנגד עשרה הלולים שאמר דוד במזמור 'הללוהו בתקע שופר' (רבי לוי); כנגד עשרת הדברות שנאמרו לו למשה בסיני (רב יוסף); כנגד עשרה מאמרות שבהם נברא העולם (רבי יוחנן)]. שנו בברייתא, אם אמר שבע מכולן – יצא [כנגד שבעה רקיעים].

רבי יוחנן בן נורי אומר: אם אמר שלש שלש מכולן, כלומר אחד מן התורה אחד מן הנביאים ואחד מן הכתובים – יצא [כנגד תורה נביאים וכתובים / כנגד כהנים לויים וישראלים], ולכתחילה לא יפחות משבע. רב הונא (/ רב המנונא / רב נחמן) אמר שמואל: הלכה כרבי יוחנן בן נורי. (ומבואר בגמרא שלרבי יהודה אין צריך עשרה, שלשיטתו שצריך להזכיר לשון מלכות דוקא, אין בתורה יותר משלשה פסוקי מלכיות).
[להלן (לה).] אמר רב חננאל אמר רב: כיון שאמר 'ובתורתך כתוב לאמר' שוב אינו צריך. רש"י פירשה לענין המוספין, שהרי בין לחכמים בין לרבי יוחנן בן נורי צריך שיאמר כמה מקראות למלכיות זכרונות ושופרות. ורבנו תם פירש שמחלוקת חכמים ורבי"נ אמורה כשהתחיל להזכיר, אבל יכול לפטור עצמו לגמרי על ידי 'בתורתך כתוב לאמר', ודוקא מוספים צריך להזכיר].

מתחיל בתורה (שלש) ומשלים בנביא (שלש), והכתובים באמצע. וטעם הדבר פרשו התוס' כי מקראות שבתהלים משלי ואיוב קדמו לנביאים). רבי יוסי אומר: משלים בתורה (פסוק אחד נוסף, הוא העשירי) והרי זה משובת. וכן היו נוהגים ותיקים (רבי אלעזר ברבי יוסי). ואם השלים בנביא – יצא. ההלכה והמנהג כרבי יוסי (תוס' וש"פ).

אין מזכירים מלכות זכרון ושופר של פורענות. ואמרו בגמרא, אפילו כגון חי אני נאם ה' אלקים אם לא ביד חזקה ובזרוע נטויה ובחמה שפוכה אמלוך עליכם, והוצאתי אתכם מן העמים וקבצתי אתכם... שהיא ריתחה של גאולה שרוצים בה – אין מזכירים ריתחה בראש שנה. אבל אם בא לומר מלכות זכרון ושופר של פורענות עובדי כוכבים – אומר.

מבואר בגמרא שמקרא שיש בו כמה איזכורים של מלכות או זכרון ושופר – מתחשב כפי מנין האיזכורים, כגון שאו שערים ראשיכם ושאו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד... ה' צ' הוא מלך הכבוד סלה. ונחלקו רבי יוסי ורבי יהודה האם מי (הוא) זה מלך הכבוד עולה למנין אם לאו. וכן נחלקו אודות המקרא זמרו למלכנו זמרו כי מלך כל הארץ אלקים (שלרבי יהודה אינו נמנה בשנים, כי ב'מלכנו' אין המלכה אלא על אומה אחת. רש"י).

פסוקים שאין בהם אזכרת מלכות במפורש אלא אלקות, כגון שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד; ... כי ה' הוא האלקים; לדברי רבי יוסי – מלכות, ולדברי רבי יהודה אינה מלכות. אין מזכירים זכרון של יחיד, ואפילו לטובה. ואולם זכרון של יחיד שבאים רבים ממנו – מזכירים [כגון] וה' פקד את שרה (לדעת האומר פקדונות כזכרונות), שרבים באו מאותה פקידה]. פקדונות הרי הן כזכרונות. דברי רבי יוסי. רבי יהודה אומר: אינן כזכרונות. הזכרת 'תרועה' בלא 'שופר', כגון יום תרועה יהיה לכם; לרבי יוסי – אומר, ולרבי יהודה אינו אומר. ולדברי רבי יוסי, הפסוק ה' אלקיו עמו ותרועת מלך בו אומרו עם המלכות ואומרו עם השופרות. וכן זכרון תרועה אומרו בזכרונות ובשופרות.

ג. העובר לפני התיבה ביום טוב של ראש השנה, השני (המתפלל תפילת מוספין) מתקיע [אעפ"י שזריזים מקדימים למצוות, אמר רבי יוחנן: בשעת גזרת המלכות שנו, שהיתה סכנה לתקוע בשחרית]. ובשעת ההלל – הראשון מקרא את ההלל [אעפ"י שברוב עם הדרת מלך, זריזים מקדימים למצוות]. א. אף על פי שגזרת המלכות בטלה, אין חוזרים לעשות כבתחילה שמא יחזור הדבר לקלקולו (עפ"י תוס'. וע' פירוש הדברים בחזו"א קלו, א).

ב. יש מי שכתב על פי התוספתא (במנחות ו) הלל ותפלה מעכבים זה את זה, שמי שלא קרא ההלל לא יצא ידי חובת תפילה (עפ"י שו"ת מהרש"ם א). ואולם כמה ממפרשי התוספתא פירשו הדברים כלפי הודאה שבתפילה ולא על קריאת ההלל ממש. (ע"ע שאילת יעב"ץ ח"א ט לענין אכילה קודם ההלל).

דפים לב – לג

- ג. א. האם מצות תקיעת שופר בראש השנה דוחה 'לא-תעשה' דאורייתא או איסור 'שבות' מדבריהם?
- ב. האם מותר ליתן לשופר מים או יין או מי רגלים כדי לצחצחו?
- ג. האם מתעסקים בתקיעה עם התינוקות בראש השנה, כשחל בימות החול או בשבת? האם הנשים רשאים לתקוע בראש השנה? קמד